

СТАНОВИЩЕ

от доктор на биологическите науки **Марияна Владимирова Филипова – Маринова**,
Професор и Завеждащ отдел „Природа“ при Регионален исторически музей – Варна,
Хоноруван професор в Катедрата по биология при Факултета по Медицина на
Медицински университет „Проф. Д-р Параскев Стоянов“ – Варна

Член на Научно жури по процедура за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ с дисертационен труд на тема: **“Палеогеография на пристанищните акватории в древната морска история и култура по Западното Черноморие”** на гл. ас. **Преслав Илиев Пеев**, докторант в Секция „Морска геология и археология“, Институт по океанология “Фритъф Нансен” при Българската академия на науките

Представеният ми за становище дисертационен труд има за цел да изследва археологическите ландшафти в районите на древните и антични пристанища по западните черноморски брегове, както и да предложи реконструкция на бреговите линии и пристанищните басейни от най-дълбока древност до късната античност в контекста на резултатите, получени при подводните проучвания. **Темата е актуална** предвид установяването на неизвестни до момента праисторически и антични пристанища по Западното Черноморие и натрупването на информация за тях при археологически и океанографски експедиции. От друга страна, разработката **отговаря на нуждата** от прилагане на европейските политики за интердисциплинарни палеогеографски реконструкции на потънали археологически обекти в района на континенталния шелф и изясняване отражението на природните условия върху пристанищната система и ситуирането на пристанищните басейни. Това свидетелства за **приложимостта на получените резултати** в надрегионален мащаб.

Целта на дисертационния труд е формулирана ясно, поставените задачи са разработени и представени в логическа последователност, направените изводи са конкретни. Авторефератът отразява коректно основните раздели на дисертационния труд и е завършен в обем и структура, които **отговарят на изискванията на ИО-БАН**. Разработката съдържа 265 страници, 7 карти и 138 изображения. Докторантът цитира общо 361 заглавия, повечето от които представляват **съвременна научна литература** по изследвания проблем. Съществена част от тях са послужили като основа на литературния обзор и са използвани при сравненията, представени в обсъжданията.

Цялостната теоретична подготовка на дисертанта е на добро ниво и показва **осведомеността му** за основните етапи в историята и културата на Западното Черноморие и факторите, които оказват влияние върху тяхното развитие в контекста на общата средиземноморска история. Изследването включва база данни и материали, събирани по време на експедиционни изследвания на ИО – БАН, теренни проучвания съвместно с РИМ – Варна и други музеи. **Интерпретирани са и множество данни, получени от други автори.** На базата на удачно подбрания интердисциплинарен подход, докторантът е съумял успешно **да анализира** емпирични данни, **да интерпретира** получените резултати и **да дефинира** ключови фактори за културно-историческото развитие на черноморските брегове по отношение сложните взаимоотношения „човек – околна среда“. Приложеният подход отговаря на използваната в момента основна методология при подобен род изследвания в международен план.

Сред достоинства на дисертационния труд е включването на природните науки и техните приложения за археологически цели, което допринася за по-точна интерпретация при проследяването на пространствено-времевите връзки между различните археологически обекти. Авторът използва данни от геологията, геоморфологията, геофизиката и палеоклиматологията и умело ги сравнява с данните, получени от подводните археологически проучвания. В резултат от тези сравнения хронологически са уточнени етапите на образуването на лиманите и динамиката на палеогеографското развитие на участъците от крайбрежието, където има човешко присъствие и са реконструирани древните брегови линии и заливите, които са били използвани като пристанищни басейни в Древността.

Докторантът **смело поставя и щрих към твърде дискуссионен въпрос** – измененията в нивото на Черно море през последните 12000 год., използвайки като основен репер за промените в очертанията на бреговите линии археологически данни от потъналите праисторически селища и сравнение с промените в нивото на Средиземно море. Маркирани са 7 регресивни и трансгресивни фази, като е дискутирано и отхвърлено съществуването на Курсунската регресия, описвана от редица други автори.

Ценност представлява и предложената **детайлна периодизация** на културно-историческото развитие на Западното Черноморие от най-дълбока древност до късната античност. Важен акцент с **научно-приложна насоченост** е направената класификация на пристанищата по Западното Черноморие, която би намерила успешно мястото си при планирането на бъдещи подводни археологически проучвания в акваторията на Черно море.

Приносите на дисертационният труд определям като научни и научно-приложни с оригинален и потвърдителен характер. **Представени са 4 публикации.** В 3 от тях докторантът е самостоятелен автор, а в 1 – първи автор. Две статии са публикувани в сборници от международни научни форуми, където са отразени част от получените резултати и изводи. Материалите от дисертацията са докладвани на 2 международни конференции и са част от 2 международни проекта. Приложените статии **вече са цитирани от наши и чужди специалисти.** Това дава допълнителна увереност, че трудовете на гл. ас. Пеев **са известни на международната научна общност.**

Препоръчвам при бъдещата научно-изследователска работа на гл.ас. Преслав Пеев да се търси възможност за провеждането на **нови геoarхеологически проучвания, в които той да бъде водещ изследовател.** Следва да се **ограничи прилагането на селективност** при обобщаването на наличните в литературата палеогеографски данни и **надлежно да се цитират акуратно възможно най-много източници,** както постулират етичните норми на научното съсловие.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Видно е, че при разработването на дисертационния труд е извършен достатъчен по обем научно-изследователски труд, анализирана е база данни, при което докторантът демонстрира умения за интерпретация на получените резултати и формулиране на адекватни изводи. Гл. ас. Пеев се изявява като изграден специалист и е в състояние да провежда значими научни изследвания.

Дисертационният труд отговаря на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за неговото прилагане в ИО-БАН, поради което изразявам своето **ПОЛОЖИТЕЛНО** становище и предлагам на членовете на научното жури **ДА ГЛАСУВАТ ЗА ПРИСЪЖДАНЕТО** на образователната и научна степен „доктор” на гл. ас. Преслав Илиев Пеев по научна специалност „Океанология“, област на висше образование 4. „Природни науки, математика и информатика“; професионално направление 4.4. „Науки за Земята“.

20.08.2014 год.

Подпис:

гр. Варна

(проф. дбн Марияна Филипова – Маринова)